

Suriye'deki İnan Projesinin Milisleri(2) ... Etki alanları ve rolleri

Analitik Belge Özetı

İnan, 2012-2017 döneminde Suriye'deki projesi için yerel milislerden ya da Suriye'ye getirdiği yabancı milislerden yaklaşık 100-150 bin savaşı topladı. Attığı sloganları ve savaşıma nedenleri ile bariz mezhepsel bağlılığını ortaya koydu. Suriye Diyalog Merkezi'nin Suriye'deki İnan projesinin milisleri ile ilgili yayınladığı bu dizinin ilk raporunda da sunduğumuz gibi Suriye'ye "mezarlıkların korunması" ve "terörle mücadele" bahanesiyle girdi.

İnan, karada bu milislerin büyük askeri gücünden yararlandı. Rus Hava Kuvvetleri'nin sağladığı hava koşullarından yararlanarak Suriye coğrafyasının büyük çoğunluğunda yayılmış şiddetli savaşılara onları sokarak kullanıp bu sayede askeri güç dengesini Esad rejimin lehine çevirmeyi ve Suriye silahlı muhalefet hiziplerinin kontrolündeki geniş alanları kendi kontrolü altına almayı başıardı.

Suriye'deki İnan projesinin milislerinin varlığı Esad rejimini destekleme ve çöküşünü önleme amacı ile ortaya çıkmış olsa da bu milislerin rollerinde askeri görevlerde çalışma ve araştırma gerektiren diğer biçimlere doğru kaymalar olduğu görülüyor. Özellikle bu değişimler, bu milislerin daha fazla etkiye sahip olma eğiliminde olduğunu ve gelecekte Suriye üzerine net bir etkisi olabileceğini açıkça göstermiştir.

Bu makale, bu milislerin ilan edilen askeri rolünün araştırılmasından başlayarak, bu milislerin açık rolleri ve etkili katılımlarının ortaya çıktığı en önemli savaşılara odaklandı. Böylece, Esad rejimi ve destekçilerinin lehine mücadeleyi çözme ve sonlandırma sürecini kolaylaştıran hem savaşı yönetimi kapsamında hem de savaşı kattığı sayısal yoğunluğu araştırıldı.

Bu savaşıların başlıcaları Halep, Dođu Guta ile beraber Kusayr ve TalKah bölgelerinde belirleyici olan savaşılar ve Eski Humus Şehri, Daraya, Batı Kalamon, Zabadani ve Madaya kentlerinde yaşanan savaşılardır. Bu milislerin çoğu, savaşı çözmelerini sağlayacak yakın askeri stratejileri kullandı. Mücadele, devrimci

güçlerin askeri hiziplerinin ve Suriye muhalefetinin bir düşman ve bir tehlike kaynağı olarak -rejimin bakış açısıyla- varlığını sona erdirmekle kalmayıp bölgeyi yeniden şekillendirmeye ve bu düşmanı İran projesine hizmet edecek şekilde ortadan kaldırmaya ve zayıflatmaya çalıştı.

Milisler, bazısı savaş suçu olarak sınıflandırılabilir çeşitli taktikleri kullanmış ve birçok ihlalde bulunmuş, ayrıca daha önce görülmemiş kaba bir mezhepsel sisteme göre, sosyal farklılıkların artışına ve Suriye toplumunun bölünmesine sebep olacak keskin bir mezhepsel söylemi dile getirmiştir.

Uluslararası camianın sessizliği ve önemsememe durumu ve bu apaçık askeri müdahaleyi ve sonuçlarını durdurmak için bir girişimde bulunmaması; bilakis zayıf tepkilerle ve kınama ile yetinmesi, İran ve milislerinin bu "zafer" ulaşmalarına yardımcı oldu.

İran ve Suriye'deki proje milisleri de bu askeri müdahaleyi meşrulaştırmak için Suriye'deki aşırılık yanlısı örgütlerin ortaya çıkmasından çok yararlandı. Uluslararası terör kategorisine giren örgütlere karşı uluslararası duyarlılıktan yararlanarak Suriye siyasi çözümünün denkleminde kendini kilit bir oyuncu konumuna taşıdı.

İran projesinin milisleri önceki yıllarda, askeri üslerde yoğunlaşarak ve yeni üslere yayılarak, stratejik ve hassas alanlardaki etkisini artırarak Suriye topraklarında istikrar ve yeniden konumlanma yönünde bir eğilim gösterdi. Bu sayede elde ettiği ve uğruna geldiği "askeri zaferi", farklı milletlerden gelen milislerin hem lider hem de savaşçılar düzeyinde çok fazla insan kaybıyla amacına hizmet edecek şekilde kurma ve yatırım yapma isteğini gösterdi.

Öte yandan, bu milisler daha fazla kazanç ve ayrıcalıklar elde etmek için birçok savaş dışı rol oynamaya başladı. Suriye toplumunun yapısına sızarak ve durumunu değiştirerek, nüfuzlarını pekiştirerek ve devletin önemli kademeleri üzerindeki etkisini genişleterek daha sonra Suriye'den çıkma durumu ile karşılaşsa da çıkarlarını koruyacak şekilde çıkmış olacaktı.

Milislerin oynadığı en önemli rollerden biri, savaşların coğrafi olarak küçülmesi ve Suriye'nin kuzeyindeki bir bölgede sınırlı olmasına rağmen sivil faaliyetler örtüsü altında saflarına sivilleri toplamaktır. Son yıllarda bununla birlikte önemli ölçüde artmış olan Şiileştirme faaliyetlerine verdiği desteğin bazen dolaylı olarak sponsorluk yaparak ya da gücünün sömürülmesi ve olup biteni dayatarak bu yeni değişikliği yeniden kabul ettirmeye çalışmaktadır.

Milisler, Suriye'de İran'ın desteklediği demografik değişim sürecini desteklemede açık bir rol oynadılar. Rejimin savaş lehine bitirmesi yönünde insanları yerinden zorla etme suçlarına yardım ederek veya kontrol ettiği bölgelerde yerel nüfusa karşı uygulamaları ile ya da onlara yarar sağlayan vatandaşlığa alma işlemleri yoluyla bu demografik değişimin zeminde dengelenmesini ve uygulanmasını amaçlayan genel bir politika ortaya koydu.

İranlı proje milislerinin -özellikle de yabancı olanların- güvenlik yönüne ve etki alanlarının genişlemesine yönelik uygulamaları sıklaştı. Bölgenin kimliğini değiştirmeye ve ideolojik yönelimleriyle uyuşan mezhepsel bir kimlik vermeye çalıştı. Bu uygulamalar, azınlık topluluklarına nüfuz etme ve sızma girişimlerinin ve çıkarlarına hizmet etmek üzere bazı unsurları silah altına almanın tekrarının yanı sıra, bazı sivil veya resmi şahısları zorlamak ve parlatmak ve onları siyasi cepheye yerleştirip askeri varlığını destekleyecek siyasi çerçevenin sağlanmasına yönelik bir girişimdir.

Milisler aynı zamanda bazı "meşru" ekonomik alanlarda da aktif oldukları gibi - emlak satın almak- kaçakçılık, silah ve uyuşturucu ticareti gibi yasadışı faaliyetlerde bulunarak askeri kazanımları maddi kazanımlara dönüştürmek ve Suriye'de uzun vadede yatırım yapma arzusunu teyit edecek ve yeniden yapılanma sürecinden yararlanacak şekilde de çalıştı.

Milisler ayrıca, Suriye rejim ordusuna kasten sızma ve nüfuz etme yoluyla Suriye'den çıkarılmalarını amaçlayan "uluslararası baskının önüne geçmeye çalıştı. Bunlardan bazılarını rejimin ordusunun yapısına katıp normal askeri güçlere dönüşerek ya da bazı askeri birimler, birlikler ve kolordular ile birbirleriyle

eşgüdümlü ilişkiler kurarak onlara eşzamanlı olarak kamufle etme ve etkileme yeteneğini verecek şekilde kendini korumaya çalıştı.

Rollerdeki bu kaymalara ve bu etki alanlarının genişlemesine rağmen, milisler, son zamanlarda ortaya çıkan, bazıları geçici olması beklenen doğrudan askeri çatışmalara dönüşen iç çatışmalar, anlaşmazlıklar ve parçalanmalar şeklinde ortaya çıkan yapısal bir kırılma göstermiştir.

Bu kırılma ve iç uyuşmazlıklar, farklı sebeplerden kaynaklanıyor. Bazısı savaş operasyonlarında askeri taktikler konusundaki anlaşmazlıkların veya yerel ve yabancı milisler arasındaki imtiyazların eşitsizliğinin bir sonucu olarak bazıları da iç çıkar ve etki alanı çatışmaları ya da Suriye arenasının önceki çatışmaların ve problemlerin tasfiye edilmesi için uygun bir yer görülmesi sebebiyledir.

Rusya'nın siyasi pazarlık hattına girmesi ve İran'ın Suriye'deki nüfuzunun azaltılması için ön cephe olarak gösterilmesi özellikle her iki tarafın milisleri arasında gerginliğe sebep oldu. Bu, Rusya'nın İran'ın pahasına güçlerini genişletme girişiminin ve her iki tarafın çıkarlarını tehdit eden muhtemel atılımlar ve saldırılardan korkmalarının bir sonucudur.

Yukarıdaki veriler, İran'ın bir şekilde, -durumlar farklılaştığı için- Irak'taki (Haşdi Şabi) deneyimini ve Lübnan'daki (Hizbullah) deneyimini Suriye'de tekrarlamaya çalıştığını göstermektedir. Bu girişimi, Rus tarafına bağlılıklarını değiştirmiş olabilecek yerel Suriye milislerinin bazılarına göre daha sadık olduğunu kanıtlayan yabancı "Şii" milislerinin yardımıyla gerçekleştirecektir. Bu, İran'ın çıkarlarının istikrarını, bölgesel bazdaki projesinin devam etmesini sağlamak ve Suriye'deki nihai siyasi çözüm sürecinde kendisini etkili bir oyuncu olarak göstermek amacını güdüyor.